

Priročnik – IGIV

Analiza in refleksija

Ime metode	Intersekcionalna matrika analize
Čas	180 minut
Ciljna skupina	Pedagoško osebje in drugo strokovno osebje
Material, prostor oz. število prostorov, če je potrebno itd.	Film, npr. "Nevarna srca" (angl. "Dangerous Minds"), ali predstavitev, ki pokaže primer izpolnjene intersekcionalne matrice in delovni list
Delovno področje	Projekt in organizacija
Učni rezultati	
<i>Znanje</i>	Znanje o različnih družbenih lokacijah in njihovem pomenu za pedagoško, delovno dinamiko in vsebino.
<i>Veščine</i>	Analiza lastne pozicije, ovrednotenje pomena družbenih pozicij v odnosu do ciljne skupine.
<i>Kompetence</i>	Pedagoško osebje pridobi znanje za razumevanje različnih družbenih pozicij in njihovih inherentnih hierarhij. Jih ne ignorirajo, temveč se z njimi zavestno ukvarjajo.
Navodila za izvedbo	
<i>Potek izvedbe po korakih</i>	»Intersekcionalna matrika analize« potrebuje uvod, ki je lahko prilagojen kontekstu. Na tem mestu predlagamo dve možnosti: 1. Delo s filmom »Nevarna srca«: Prikažite dve sceni iz filma. Predlog: prva scena od minute 3:00 do minute 10:30, druga scena od minute 56:30 do minute 63:00. Prva prikazuje uvodno sceno, kako belopolta učiteljica (LouAnn, ki jo igra Michelle Pfeiffer) začne delati v razredu učencev in učenek »s posebnimi potrebami« v eni od šol v Los Angelesu. Odlomek prikazuje več različnih družbenih pozicij: spol, razred, rasa. Druga scena prikazuje Lou Ann na večerji z enim od svojih učencev, Raulom. Preostanek filmske zgodbe pripovedujete

Lifelong Learning Programme

	<p>vi. Demonstrirajte delovanje matrice z apliciranjem matrice na ti dve filmski vlogi.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Alternativno pa lahko predstavite zgleden primer Matrice, pri čemer uporabite sebe kot primer. 3. Nato udeležencem in udeleženkam razdelite delovne liste. Delovni list že vsebuje obrazložitve, zato vam ni treba ničesar dodatno predstavljati. (glej Delovni list) 4. Udeleženci/ke naj pričnejo izpolnjevati matrico na delovnem listu na lastnem primeru. (individualno delo) – 30 minut 5. Potem naj matrico izpolnijo še s primerom osebe, s katero delajo. – 20 minut 6. Nato udeležence/ke razdelite v skupine po tri. V skupinah izmenjajo predstavitve svojih matric. Pri tem lahko za vodilo uporabijo naslednja vprašanja: <ul style="list-style-type: none"> • Kaj je bilo enostavno izpolniti, kaj ni bilo enostavno? • Ali se pojavijo razlike in/ali podobnosti pri primerjavi svoje matrice in matrice predstavnika oz. predstavnice vaše ciljne skupine / stranke/uporabnika/ce? • Ali pri primerjavi prihaja do produktivnih tenzij? Ali so te tenzije ovirajoče? • Katere podobnosti / razlike lahko identificirate v majhni skupini? • Majhne skupine zapišejo ugotovitve svojih diskusij (izjave in/ali vprašanja). 7. Ugotovitve se predstavijo in predebatirajo pred celo skupino.
Varianta	<p>Izberete lahko druge filme, na primer: <i>Entre les murs (2010) (Die Klasse; slo.p.: Razred) Lauranta Canteta</i> <i>(poiščite Filmheft v nemščini na http://www.bpb.de/files/SUR23M.pdf); Knallhart (slo.p.: Brutalna mularija) (2006) Deleva Bucka</i></p>
Uporabnost in omejitve <i>Poudariti je potrebno naslednje:</i>	
<i>Optimalna velikost skupine</i>	<p>Od 10 do 20 udeležencev in udeleženk.</p>
<i>Kdaj v delovnem procesu se metodo lahko izvede?</i>	<p>Metoda je uporabna za združevanje z uvodno predstavitvijo teorije interseksionalnosti.</p>
<i>Nujni predpogoji za izvajalca oz. izvajalko oizobraževanja</i>	<p>Predpogoj za izvajalca oz. izvajalko usposabljanja je, da dobro pozna interseksionalni pristop tudi na teoretični ravni.</p>
<i>Nujni predpogoji za skupino udeležencev_k</i>	<p>Ta metoda je zahtevna. Skupina bi morala biti sposobna samorefleksije lastnih družbenih lokacij.</p>
Komentarji, izkušnje	<p>Matrica je lahko dobra podlaga za delo na lastni (profesionalni)</p>

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

in tveganja	praksi. To je, na primer, izvedljivo s pomočjo kolegialne konzultacije.
Koristne dodatne informacije (povezave, metode/orodja, članki, itd.)	Izpolnjevanje matrice je za udeležence in udeleženke zahtevno. Pogosto sprašujejo po pomenu nekaterih pojmov. Izvajalec oz. izvajalka usposabljanja jih mora pojasniti, hkrati pa tudi vprašati udeležence in udeleženke po njihovem razumevanju terminov, kot so »identiteta, reprezentacija in struktura«. Priročnik <i>IGIV</i> - Poglavlje 3
Vir	IGIV

Izvedba tega projekta je financirana s strani Evropske komisije. Vsebina publikacije (komunikacije) je izključno odgovornost avtorjev in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije.

Lifelong Learning Programme

Intersekcionalna matrika analize

»Intersekcionalna matrika analize« je orodje za reflektiranje lastne družbene lokacije v družbi v odnosu do pozicij tistih, s katerimi delate. Predpostavka je, da (produktivne) napetosti, ki izhajajo tako iz podobnosti kot iz razlik, vplivajo na delo. Te napetosti lahko spremenimo v ustvarjalne, če se zavedamo njihovega obstoja (pripoznanje razlik, pripadnosti in odnosov dominacije) in če predvidevamo proaktivno držo do njih. Proaktivna drža pomeni, da ljudi ne krivimo za njihovo družbeno lokacijo (»Sam/-a si kriv/-a za svojo revščino.«), da smo odprti za samorefleksijo o privilegiranih lokacijah in podpiramo opolnomočenje marginaliziranih pozicij.

Razumevanje posameznikove družbene lokacije, njenega/njegovega mesta v družbi, ki je formirano na podlagi intersekcije družbenih kategorij, ki označujejo privilegije in diskriminacije, je bistveno za razumevanje kompleksnosti izkušenj posameznice oz. posameznika, vključno z njenim/njegovim delovanjem, izbirami in rezultati. 'Rasa'/etničnost, spol in razred reprezentirajo družbene lokacije, pri katerih so posamezniki skonstruirani kot temnopolti ali belopolti, ženske ali moški, pripadniki delavskega, srednjega ali višjega razreda. Posameznikova družbena lokacija običajno postavlja oder njegovega življenja. To pa še ne pomeni, da so družbene pozicije fiksirane in deterministične – obstaja mobilnost, pogoji se lahko spremenijo, na primer, družbena lokacija osebe je lahko v izvorni državi drugačna kot v državi, v katero se preseli. Toda kljub temu, družbena lokacija vpliva na to, kako bo oseba živela svoje življenje.

Intersekcionalnost temelji na prepoznavanju kompleksnih družbenih lokacij v smislu, da posamezniki niso pripadniki 'rase', ali določenega spola, ali posameznega razreda, temveč so vse troje hkrati. Tradicionalno se je analiza neenakosti ukvarjala z eno od teh dimenzij: etničnost/'rasa', spol in razred so bile skonstruirane kot ločene, med seboj nevpilivajoče kategorije diskriminacije. Toda spola, etničnosti ali razreda ne izkušamo ločeno. Etničnost/'rasa', spol in razred predstavljajo različne, vendar sokonstitutivne strukture diskriminacije in privilegiranosti. Delujejo v tandemih in rezultirajo v sistemih dominacije, ki vplivajo na dostopnost do moči in privilegijev, imajo vpliv na socialne odnose, konstruirajo pomen in oblikujejo vsakdanje izkušnje ljudi.

Na kategorije 'rase'/etničnosti, spola, razreda ne bi smeli gledati kot na zgolj demografske značilnosti, identitete ali attribute različnosti. Namesto tega mora analiza rase/etničnosti, spola, razreda razkrivati hierarhije in sisteme dominacije, ki prežemajo družbo. S to matriko želimo ugotoviti relevantne odnose dominacije v konkretnem polju dela.

V prvem koraku s pomočjo delovnega lista ugotovite, kako ste vi sami pozicionirani v družbi. Ker so kategorije poenostavljajoče, ste postavljeni pred težavo. V pomoč predstavljamo primer, kjer smo se pozicionirali sami (ali damo primer iz filma).¹

Razlaga kategorij:

Razred običajno delimo na zgornji, srednji in spodnji razred.

¹ Na tej točki si udeleženci in udeleženke ogledajo odlomek iz filma, npr. iz "Nevarnih src". V tem filmu igra Michelle Pfeifer vlogo učiteljice v razredu učencev "s posebnimi potrebami". V primeru naše matrice opisujemo Lou Ann (učiteljico) in enega od njenih učencev (Raula). To bi moralo biti dovolj nazorno, kot primer za izpolnjevanje delovnega lista. Izbrati morate film ali uporaben odlomek iz tega filma. Predlog za kratek odlomek iz filma je od minute 3:00 do minute 10:30. Kasneje v filmu je še ena scena, v kateri sta Lou Ann in Raul skupaj na večerji. Tudi ta scena je lahko v pomoč pri opisovanju njunega odnosa.

Lifelong Learning Programme

Spol se običajno deli na moški in ženski spol. Vse bolj je v razumevanju spolov prisotna tudi kategorija transspola.

Etničnost se običajno uporablja za kategorizacijo ljudi na podlagi njihovega izvora, jezika, nacionalnosti, religije in barve kože.

Telo se običajno uporablja za opis zdravega ali hendikepiranega telesa.

Nadaljujmo z ravnmi:

Identiteto bi lahko opisali kot: kako vidiš samega sebe? To raven bi lahko označili s terminom samo-pojmovanje: Kaj te s tvojega lastnega zornega kota konstituira?

Reprezentacija: Kako te vidi javnost in/ali drugi ljudje? Reprezentacija ima dva aspekta. Na kvantitativnem nivoju lahko vprašate, ali je sploh kdo reprezentiran v javnih medijih. Drugi vidik pa se nanaša tudi na kvaliteto publicitete. Kako o vas govorijo ljudje ali kako vas predstavljajo mediji? Ali se soočate z neprimernimi podobami, opustitvami ali fantazijami o vas? Norme in vrednote se sporočajo skozi raven simbolične reprezentacije, s čimer (potencialno) omogočajo upravičevanje pogojev neenakosti.

Struktura se nanaša na pogoje, v katerih živimo. Iz različnih družbenih lokacij boste verjetno opisovali različne vidike iste strukture. Strukturo lahko imenujemo z velikimi imeni: kapitalizem, patriarhat ali asimetrična spolna dihotomija, rasizem, pa za klasificiranje teles v zdrava in nezdrava, meritokracija. Lahko pa tudi identificiramo institucije kot so zakoni ali neenakosti v šolah. Tudi te institucije so izraz struktur, npr. družinski zakonik, v katerem je, kot kaže, zakonska zveza odnos med moškim in žensko, kot je še vedno sprejeto v mnogih državah.

V stolpcu desno z naslovom »identiteta« lahko navedete več družbenih kategorizacij, ki jih smatrate za pomembne. Evidentno je, da osebe ni mogoče opisati samo z uporabo štirih ali petih kategorij.

Ko enkrat izpolnite matrico, jo poskušajte izpolniti še za otroke, mlade in druge ciljne skupine, s katerimi delate. To bo najbrž še težje kot izpolnjevanje za samega sebe. Teh »kategorizacij« ne smemo razumeti kot atributov ali definicij, so le poskus razjasnitve obstoječih družbenih razlik in hierarhij.

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

Ko ste izpolnili matrico za samega/samo sebe in za vašo ciljno skupino ter opravili primerjavo med obema, se lahko vprašate naslednje: Kakšne so razlike, kakšne podobnosti? Ali so (produktivne) tenzije iz primerjave vidne že na prvi pogled? Kakšne dinamike, ki izhajajo iz razlik ali podobnosti, ste že sami izkusili? Ali jih lahko razložite oziroma razumete po uporabi matrice bolje kot prej?

Po individualnem delu v prvi fazi (najmanj 30 minut), se razdelite v skupine po tri in izmenjajte svoje ideje, podobnosti in razlike in zapišite ugotovitve na tablo z listi.

1. S pomočjo matrice si predstavljajte oboje, tako podobnosti kot tudi razlike, med vami in otroki oziroma mladimi ljudmi, s katerimi delate.
2. Spomnite se primerov.
3. Izberite po tri hipoteze na skupino glede razlogov za možne težave pri primerjanju vaše matrice, ki jih lahko prediskutirate s celotno skupino. Naštejte produktivne tenzije.
4. Dokumentacija naj se na kratko predstavi celotni skupini udeležencev in udeleženk. Pred tem se odločite, kako osebni želite pri tem biti in katere aspekte vaše diskusije želite predstaviti celotni skupini udeležencev in udeleženk.